

## VANLIGA SKADEGÖRARE PÅ KRUKVÄXTER

### BLOMKRUKSMASK

Begreppet "blomkruksmask" omfattar små, 0,5–3 cm långa maskar, som oftast inte gör någon skada på krukväxterna, men irriterar oss människor genom sin blotta närvaro.

Vid massförekomst kan de göra skada genom att äta på de fina sugrötterna. Även daggmaskar,

mångfotingar ("tusenfotingar") och gråsuggor kan följa med jord utifrån och sedan vålla mer eller mindre problem för krukväxterna.

### HOPPSTJÄRTAR

När man vattnat en krukväxt och det kryllar av små djur på jordytan är det i regel fråga om hoppstjärtar. Djuren är vinglösa, ca 1–4 mm långa, vita, grå eller grönaktiga till färgen. De lever av multnande växter, pollenkorn och svampmycel, men även av friska, späda rötter och andra växtdelar.

### VÄXTHUSSPINNKVALSTER (108 T)

#### Skadebild

Angripna blad får ljusa prickar och missfärgas i grågult. Ofta får de en bronsfärgad anstrykning. De uppvisar även ett "dammigt" utseende, torkar och vissnar så småningom. Vid starka angrepp bildas en tunn slöja av fina trådar mellan och på växtdelarna. Ofta kan man med blotta ögat se små djur röra sig på trådarna. Med en lupp finner man, främst på bladets undersida, förutom djuren även deras ägg och tomma skinn efter hudömsningar. Växter som är särskilt omtäckta av spinnkvalster är t.ex. flitiga Lisa, fuchsia, hibiskus, kroton, krysanthemum, prickblad och änglatrumpet.



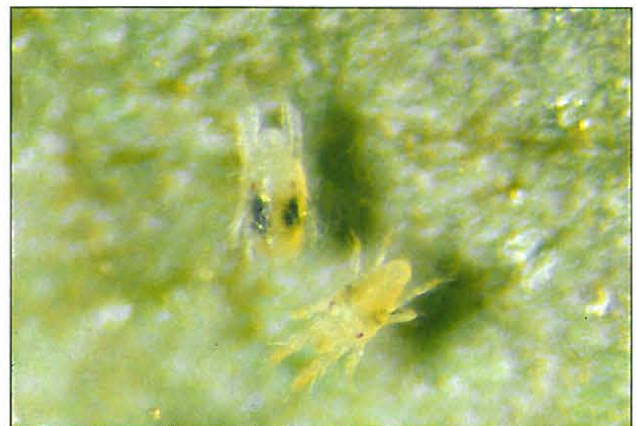
Maj-Lis Pettersson

Blomkruksmask.



Maj-Lis Pettersson

Hoppstjärtar är vinglösa och 1–4 mm långa.



Maj-Lis Pettersson

Hona (överst) och hane (nederst) av växthusspinnkvalster.

Bildrättigheter saknas

Vid starka angrepp av växthusspinnkvalster spinner djuren vävnad mellan olika växtdelar.

### Biologi

Växthusspinnkvalster är små, upp till 0,5 mm långa och äggformade. De är till färgen gula–gulgröna–rödaktiga och honorna har mörka fläckar på oversidan av kroppen. Fortplantning sker genom ägg. Dessutom förekommer fortplantning utan befruktning, s.k. partenogenes, vilket möjliggör en mycket snabb förökning.

### FALSKA SPINNKVALSTER (115 T)

Dessa kvalster upptäcktes för första gången i Sverige i början av 1980-talet. Troligen har djuren funnits i landet långt tidigare men inte uppmärksammas, eftersom skadorna lätt kan förväxlas med skador som är av ickeparasitär art.

### Skadebild

Skadebildningen varierar beroende på vilken växt som angripits. På kaktus bildas en korkaktig beläggning, s.k. korksjuka.

På t.ex. jul-, november- eller påskkaktusar faller de bladlikt avdelade grenarna (phyllokladierna) av. Angrepp på orkidéer ger upphov till bruna fläckar på bladen. Angrepp är vanligast på kaktusar, men även dracena och kornettblomma och många andra växtslag kan angripas. Djuren påträffas både på under- och oversidan av bladen. De spinner ingen vävnad på växten, som växthusspinnkvalster gör.



Karl-Fredrik Berggren

Korkaktig beläggning på jordgubbskaktus orsakad av falska spinnkvalster.

### Biologi

Falska spinnkvalster är mycket små, 0,2–0,3 mm långa, alltså hälften så stora som växthusspinnkvalster. Djuren är mindre rörliga och har en plattare kropp i förhållande till växthusspinnkvalster. Kroppsfärgen är svagt orange till mörkt röd och på oversidan finns mörka fläckar. Äggen är något ovala och orangeröda i färgen till skillnad mot växthusspinnkvalstrens ägg som är runda och genomskinliga.

### GALLKVALSTER

Hittills har endast två växtslag rapporterats angripna av gallkvalster i Sverige på krukväxter; palmlilja (*Yucca gloriosa*) och lager (*Laurus nobilis*). I båda fallen rör det sig om frilevande gallkvalster. Det bildas alltså inga galler på angripna delar.

### Skadebild

Mjöligena fläckar bildas på palmliljans blad. Det ser ut som om plantan är angripen av mjöldagg. Bladen torkar och dör.

På lagerbladen bildas gulaktiga partier med bronsfärgad anstrykning. Bladen faller så småningom av.

### Biologi

De mikroskopiskt små djuren, 0,1 mm långa, tillhör gruppen gallkvalster. Den vita beläggningen utgörs av djur, tomma skinn och ägg.

### BLADLÖSS (59 T)

#### Skadebild

Bladlöss tillhör våra vanligaste skadedjur på krukväxter. Starka angrepp leder till att skott, blomknoppar och blad vissnar eller att bladen missfärgas,



*Kraftigt angrepp av bladlöss på pelargon.*

rullar ihop sig, blir buckliga eller missbildade på annat sätt.

Vidare blir den angripna växten klabbig av djurens sötaktiga avsöndring, s.k. honungsdagg, där sedan sotdaggsvampar trivs och ytterligare förfular de angripna delarna. Djuren finns huvudsakligen på unga skott och på de yngre bladens undersida. Vita skinn finns på angripna plantor. I stort sett alla krukväxtslag kan angripas.

### Biologi

Bladlöss är små, 1,5–2,5 mm långa, tröga insekter, till färgen blekt gula–gröna. De flesta bladlöss är vinglösa och har på ryggen ett par ryggrör, s.k. sifoner. Inomhus eller i växthus övervintrar de fullbildade djuren. Hos bladlöss förekommer ofta fortplantning utan befruktning (jungfrufödsel) och framfödande av levande ungar (vivipari). Flera olika arter kan förekomma inomhus. En del arter är extra skadliga eftersom de även kan fungera som viruspridare.

## SKÖDLÖSS (98 T)

### Skadebild

På de annars gröna växtdelarna uppstår ljusa gula fläckar. Vid starkare angrepp blir plantorna krusiga och förkrympta. Plantorna blir klabbiga av djurens sockerhaltiga avsöndring. Vissa växtslag uppvisar inga direkta skador, de blir bara klabbiga. Utmed stammar, stjälkar och blad (främst utmed huvudnerven på bladens undersida) finner man kullriga, fastsittande sköldar. Sköldlöss förekommer främst på "gröna växter" såsom la-

Bildrättigheter saknas

*Sköldlöss tillhör de mer svårbekämpade skadedjuret på krukväxter.*

ger, murgröna, ormbunkar och palmer. Av övriga krukväxter angrips främst *Citrus*-arter, myrten, nerium och orkidéer.

### Biologi

Honans sköldar är rundade eller ovala, 1–4,5 mm långa, något kullriga, gula, gulvita eller brunfärgade. Honorna är i de flesta fall fastsittande och skölden täcker över äggen. De unga djuren vandrar en tid fritt omkring för att finna en lämplig plats att suga sig fast på. Den fullbildade hanen är fritt rörlig.

## ULLSKÖDLÖSS (65 T)

Ullsköldlössen tillhör egentligen sköldlössen. De orsakar i stort sett samma skador som sköldlöss. De vaxartade djuren, som bildar vaddlika bildningar, håller främst till i bladhörn, stamförgreningar och mellan tätt sittande stjälkar. Vissa arter kan också angripa stjälbaser och rötter, s.k. rotlöss. Ullsköldlössen angriper många olika växter, t.ex. fikus, kaktus, kornettblomma, ormbunke, pelargon och saintpaulia.

### Biologi

Ullsköldlössen är fritt rörliga i alla stadier och saknar sköldar. Fullvuxna djur är ca 3 mm långa, starkt vaxpuddrade och försedda med vaxtrådar.



*Ullsköldlöss tillhör sköldlössen men saknar sköld.*

Ägg, larver och fullbildade djur ligger skyddade i vaddlika bildningar.

## MJÖLLÖSS (vita flygare) (24 T)

### Skadebild

Angripna plantor blir klibbiga och fläckvis överdragna med en svart beläggning, s.k. sotdagg (vid tillräckligt hög luftfuktighet). Detta beror på att sotdaggsvampar slår sig ned i mjöllössens sockerhaltiga avsöndringar, se även bladlöss och sköldlöss. Plantorna försvagas på grund av att insekterna suger växtsaft ur bladen.

Omtyckta krukväxter är eldkrona (*Lantana camara*), engelsk pelargon, fuchsia, julstjärna m.fl.

### Biologi

De fullbildade insekterna, knappt 2 mm långa, är vita och ser mjöliga ut. Äggen och de halvgenomskinliga, till formen ovala, larverna finns på bladens undersida. Om man berör en angripen planta flyger den fullbildade insekten hastigt omkring för att snart sätta sig på växten igen, och då främst på undersidan av bladen.

Bildrättigheter saknas

Tommas Lagerström

Mjöllöss sitter på undersidan av bladen.

Kajsa Göransson



Angrepp av amerikansk blomtrips på kornettblomma.

## TRIPS (84 T)

### Skadebild

På bladens yta ses mer eller mindre långa, vitaktiga strimmor eller större silverskimrande partier



Karl-Fredrik Berggren

Bandad växthustrips är mycket vanligt förekommande på s.k. gröna växter.

ofta med korkaktiga fläckar. Dessutom blir bladen förfulade av djurens svarta, beckliknande exkrementdroppar. Ett flertal s.k. gröna växter angrips lätt av trips, t.ex. cissus, dracena, fikus, kroton, murgröna, palmer och paraplyaralia.

Några tripsarter, bl.a. amerikansk blomtrips lever med förkärlek i blomknoppar och utslagna blommor. Angripna blommor kan uppvisa färgförändringar, missbildningar och intorkade fläckar. Ett flertal växter kan angripas, t.ex. femöringssläktet, flitiga Lisa, gerbera, hibiskus, kornettblomma, pelargon, ros och saintpaulia.

### Biologi

Tripsar är små, i regel endast 1–2 mm långa, smala, gulaktiga eller brunsvarta insekter. Vingarna är mycket smala och bär längs kanten en frans av långa, fina hår. Foten avslutas med en liten, klibbig blåsa (vidhäftningsorgan), varför tripsarna också kallas blåsfotingar. Fortplantning sker genom ägg, som sticks in i bladen, läggs direkt på växten eller i blomknopparna. Larverna är gula-vitaktiga beroende på art. Fullvuxna larver faller ned till jordytan och genomgår där två puppaliknande stadier innan den fullbildade insekten kommer fram.

## ÖRONVIVLAR (23 T)

### Skadebild

Plantorna vissnar och/eller sitter löst i jorden. Rotsystemet är uppätet. Gnagskador i bladkanterna.

### Biologi

Både den fullbildade insekten och dess larver kan äta på plantorna, men värst skada gör larverna. Skalbaggarna, som är nattaktiva, söker sig främst till plantor som vistas ute på sommaren. De lägger sina ägg i krukorna. Larverna är upp till 10 mm långa, vitaktiga med brunt huvud, krumböja och fotlösa. De kan äta upp hela rotsystemet och även äta sig upp en bit i stammen.

Särskilt omtyckta är pelargon och växter inom familjen fetbladsväxter, t.ex. *Echeveria*, paradisträd, trädtaklök och våreld.

Bildrättigheter saknas

Öronvivellarver äter på rötter och inne i stjälkar. Plantorna vissnar och dör.

## GRÖNSAKSFLY (140 T)

Larverna till denna fjäril äter glupskt på växternas blad. Fullvuxna larver är ca 4 cm långa, gröna eller bruna i färgen. Förekommer allmänt på tomat, men kan även angripa pelargon och änglatrumpet. De förorsakar hål på bladen, i värsta fall kalätning.

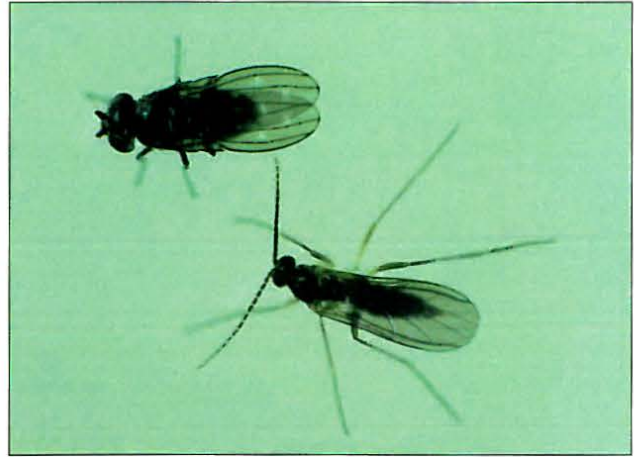
Bildrättigheter saknas

Grönsaksflyets larver äter glupskt på bladen. Favoritväxter är pelargon och änglatrumpet.

## SORGMYGGOR OCH VATTENFLUGOR (28 T)

Små, svarta insekter som flyger omkring bland krukväxterna kallas ofta populärt för blomflugor. Obs! Undvik detta namn. Vad det rör sig om är sorgmyggor och/eller vattenflugor. (Blomflugor är getingliknande flygare som endast lever utomhus. De fullbildade flygarna är ca 20 mm långa och har en förmåga att stå stilla i luften när de flyger. Deras larver är duktiga bladlusätare.)

Sorgmyggans larver är ca 6–7 mm långa, genomskinliga och har ett typiskt svart huvud. De kan göra avsevärd skada genom att äta unga rötter och andra köttiga delar. Den fullbildade myggan är ca 3–4 mm lång, spensligt byggd och har långa antenner (syns tydligast om man klämmer ihjäl ett djur).



Vattenfluga (överst) och sorgmygga (underst). Det är främst sorgmyggor som flyger runt bland våra krukväxter.



Sorgmyggans larver är genomskinliga och har ett svart huvud.

Vattenflugor är lika långa men kraftigare byggda och har betydligt kortare antenner än sorgmyggor. Sorgmyggor flyger med knyckiga, oregelbundna rörelser medan vattenflugorna rör sig mycket säkert. Vattenflugornas larver saknar det välavgränsade, svarta huvudet och är svåra att upptäcka. Både de fullbildade vattenflugorna och deras larver lever av alger, som bildas i stillastående vatten eller i mycket fuktig jord. De angriper inte krukväxterna och behöver således inte bekämpas.

## MJÖLDAGG (63 T)

### Skadebild

En vit, mjölig beläggning täcker blad, unga skott och blomknoppar. Vävnaden under svampbeläggningen missfärgas. De angripna delarna gulnar och vissnar. Allra vanligast är angrepp på begonia men även t.ex. kornettblomma, krysantemum, ros, saintpaulia och våreld kan angripas.

### Biologi

Den mjöliga beläggningen utgörs av svampens könslösa förökningsorgan, s.k. konidier. Dessa bildas i mängder och sprids från planta till planta via

Bildrättigheter saknas

Mjöldagg är den enda svampsjukdom som är av större betydelse på krukväxter inomhus. Höstbego-  
nia är särskilt känslig. Mjöldaggssvampen gynnas av torra och drag.

luften. Svampen gynnas om plantan utsätts för drag, uttorkning, kraftiga temperatursvängningar och överdriven kvävegödsling.

## Åtgärder

### Förebyggande åtgärder

Minst en gång i veckan bör man se över sina krukväxter, för att om möjligt undvika starka angrepp som det oftast är lönlöst att bekämpa.

Nyförvärvade plantor bör granskas noggrant, även plantor från blomsterhandeln kan vara angripna av skadegörare.

Undvik att placera krukväxter i drag. Våra moderna lägenheter med varm och torr luft är ypperligt trivsamt miljö för exempelvis växthusspinnkvalster och trips. De växtslag, som lätt angrips av växthusspinnkvalster eller trips bör duschas regelbundet (minst en gång i veckan). Det är särskilt viktigt att detta görs på vintern då inomhusluften är som torrast. Viktigt att undersidan på bladen nås av vattenstrålarna.

Se för övrigt till att plantorna är i god växt genom jämn vattning och gödsling. Uttorkning och överdriven kvävegödsling är gynnsamt för bl.a. mjöldaggssvampar. Massuppträdande av "blomkruksmask", sorgmyggor och vattenflugor är ofta ett tecken på att man varit alltför generös med vatten.

Använd alltid ny, frisk jord vid sådd och plantering.

## Biologisk bekämpning

När inte de förebyggande åtgärderna räcker till får vi försöka med någon annan metod. Det är möjligt att bekämpa flera av våra vanligaste skadedjur på biologiskt sätt. Vid biologisk bekämpning använder man skadegörarnas naturliga fiender. De kan äta upp skadegöraren (predator), leva på ett parasitiskt sätt så att skadegöraren dör (parasitoid) eller angripa skadegöraren så att den blir sjuk (patogen).

Under växthusförhållanden fungerar den biologiska bekämpningen mycket bra. Inomhusluften i våra bostäder är emellertid för torr för att t.ex. rovkvalster skall trivas. Nedan beskrivs de metoder som fungerar bra inomhus.

### Nematoder mot sorgmyggor

En nematodart, *Steinernema feltiae*, angriper larver av sorgmyggor och även vattenflugor. Nematoderna söker aktivt upp sitt värdjur och tar sig in genom larvens mun och andra naturliga kroppsöppningar. En bakterie, som följer med nematoden, förökar sig och utsöndrar ett gift som är orsak till att larven dör inom ett par dagar. Nematoderna vattnas ut med vattenkanna. De är känsliga för uttorkning och UV-ljus. Gör behandlingen på kvällen eller tidigt på morgonen. För att få en jämn fördelning av nematoderna i rotklumpen bör krukväxterna ha vattnats dagen innan med rent vatten. Se till att alla krukväxter blir behandlade annars finns det risk för att sorgmyggorna hittar den/de obehandlade krukorna och fortsätter att föröka sig där.

### Nematoder mot öronvivar

Nematoder inom släktena *Steinernema* och *Heterorhabditis* kan användas vid bekämpning av öronvivellarver inomhus och utomhus. De hittills använda arterna kräver att temperaturen är lägst 12°C i jorden. En nyligen registrerad art, *S. kraussei*, är emellertid verksam ner till 5°C. Krukväxter som står ute på sommaren kan lämpligen behandlas från mitten av augusti–mitten av september innan plantorna flyttas inomhus.



Stanislaw Kolt

Den vita, långsträckt bildningen är en före detta sorgmyggelarv, som nu består av ett myller av insektsparasitära nematoder.

Bakterien *Bacillus thuringiensis* LARVskydd mot fjärilslarver

Behandling med *Bacillus thuringiensis* leder till att fjärilslarverna dör på grund av en proteinkristall som bildas när bakterierna bildar sporer i fjärilslarvernas tarmkanal. Lämplig att använda mot grönsaksflyets larver.

#### Biologisk bekämpning levereras av:

Biobasiq Sverige AB, [www.nyttodjur.se](http://www.nyttodjur.se)

Lindesro AB, [www.lindesro.se](http://www.lindesro.se)

Nya Biomema, [www.bionema.se](http://www.bionema.se) (endast nematoder)

#### Behandling med växtskyddsmedel

##### Växtvårdsmedel

Det har visat sig att s.k. växtvårdsmedel som t.ex. innehåller fettsyror (ingår t.ex. i såpa), såpsprit och paraffinolja har effekt mot flertalet skadegörare, som angriper krukväxter. Någon långtidseffekt har inte dessa medel så det krävs upprepade behandlingar för att hålla ett angrepp nere. Följ den anvisning som finns på förpackningen vad gäller dosering m.m. Av vanlig flytande såpa används maximalt 5% lösning (0,5 dl såpa till en liter vatten) och av såpsprit (2 msk såpa + några droppar T-Röd till en liter vatten).

Växtvårdsmedel fungerar bra mot **blادلöss**. Det är emellertid viktigt att upprepa behandlingarna. Även mot **trips** (arter som lever ute på bladen), **växthusspinnkvalster** och **mjöllöss** kan man få nöjaktig effekt om behandlingarna upprepas 5–6 gånger med 3–4 dagars mellanrum.

Mot falska spinnkvalster, sköldlöss och ullsköldlöss har såpsprit visat sig fungera tämligen bra. Även här krävs upprepade behandlingar, 4–5 gånger med ca 10 dagars intervall. Ullsköldlössens vaddliknande bon bör först plockas bort med en pincett. Därefter behandlas hela växten, vilket är mycket viktigt eftersom det första larvstadiet är fritt rörligt (gäller även sköldlöss med sköld).

Natriumbikarbonat (bikarbonat) (som används till bakverk) har visat sig fungera bra mot mjöldagg vid upprepade behandlingar. Använd 2 tsk bikarbonat + 2 tsk såpa alt. 2 tsk rapsolja till en liter vatten. Behandlingen måste sättas in omedelbart

efter att den första mjöldaggsfläcken visar sig. Det krävs 4–5 behandlingar med ca 5 dagars intervall för att stoppa ett påbörjat angrepp.

För att få bra effekt av såp- eller såpspritbehandlingarna bör man undvika att använda hårt vatten. Regnvatten är perfekt.

#### Kemiska medel

I handeln finns ett antal preparat som är verk samma mot speciellt bladlöss. Mot växthusspinnkvalster, falska spinnkvalster och gallkvalster kan man pröva Provado Insektsspray Plus.

Om växterna endast är angripna av **bladlöss** kan man förutom växtvårdsmedel även använda ett antal olika preparat, som innehåller pyretriner, men även Calypso, Provado insektspinnar och Provado Insektsspray.

**Trips** och **mjöllöss** kan bekämpas med medel som innehåller pyretriner. Behandla 4–5 gånger med ca 3–4 dagars mellanrum. Trips som lever i blommorna (t.ex. saintpaulia) är mycket svåra att bekämpa. Trips och mjöllöss kan även behandlas med Bionim K, Calypso, Provado Insektspinnar och Provado Insektsspray.

Mot **"blomkruksmask"**, **hoppstjärtar** m.fl. krävs i regel ingen speciell besprutning. Ett sätt att minska mängden av dessa djur är att sänka ned växten i ett kärl med kylslaget vatten, som täcker hela krukans. Låt växten stå där i 30 minuter. De djur som inte drunknar, tvingas då krypa upp till ytan där de lätt kan skummas av. För att inte växten skall ta skada av en dylik vattendränkning, bör krukjorden tillåtas torka upp ordentligt innan nästa vattning sker.

#### Behandlingsmetoder

Vid en besprutning måste man se till att växtens alla delar nås av vätska. Utför behandlingen utomhus, i ett källarutrymme eller liknande. Växter med kraftiga, oömma blad, t.ex. fikus, flamingoblomma (*Anthurium*) och monstera kan man tvätta med en i sprutvätska doppad svamp eller tyglapp. Denna metod kan även tillämpas på större växter som är besvärliga att flytta eller montera ner, t.ex. spaljerad cissus och murgröna. Bekämpningsmed-

### Exempel på växtvårdsmedel mot skadegörare på krukväxter

Produkt	Rekommenderas mot
Blادلöss Effekt	Blادلöss, växthusspinnkvalster, trips, mjöllöss
Skadekryp Effekt	
Vanlig såpa	
Såpsprit	Insekter (se ovan) + sköldlöss, ullsköldlöss
Stoppar insekter & mjöldagg	Insekter (se ovan) och mjöldagg
Stoppar Mjöldagg	Mjöldagg
Bikarbonat (natriumbikarbonat)	Mjöldagg
CurEra Fungital	Mjöldagg, gråmögel

## Kemiska preparat (klass 3) för bekämpning av skadedjur på krukväxter

Bionim K<sup>4</sup>  
Calypso konc.<sup>6</sup>  
Calypso spray<sup>6</sup>  
CurEra Pyretal<sup>1</sup>  
Provado Insektspinnar<sup>2</sup>  
Provado Insektsspray<sup>2</sup>  
Provado Insektsspray Plus<sup>3</sup>

Pyrex N<sup>1</sup>  
Pyrsole emulsion<sup>1</sup>  
Pyrex insektsspray N<sup>1</sup>  
Raid Insektsspray 1  
Raptol Insekt Effekt<sup>5</sup>  
Raptol Insekt Effekt konc.<sup>5</sup>  
Stoppar ohyra konc.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> innehåller pyretriner (pyretrum)    <sup>3</sup> innehåller imidakloprid +    <sup>4</sup> innehåller azadiraktin  
<sup>2</sup> "    imidakloprid    metiokarb    <sup>5</sup> "    pyretriner + rapsolja  
<sup>6</sup> "    tiakloprid

let Provado Insektspinnar finns i tablettform och ingen behöver komma i kontakt med den giftiga substansen. Tabletten trycks ner i krukans och täcks över väl med jord. Jorden skal vara fuktig så att tabletten löses upp snarast möjligt.

### Besprutningsskador

Många växtslag är ömtåliga för besprutning och kan få skador i form av "brännfläckar". Framför allt är utslagna blommor och långt utvecklade blomknoppar ömtåliga, liksom späda skott. Man bör därför generellt undvika behandling av växter i blom och ej spruta i starkt solljus. Läs och följ noga de doseringsrekommendationer och skyddsföreskrifter som finns angivna på förpackningen. Överdoserar ökar vanligen ej bekämpningseffekten, men givetvis ökar risken för sprutskador.

### Litteratur

Pettersson, M-L. & Åkesson, I. 2011. *Trädgårdens växtskydd*. Natur och Kultur.  
Pettersson, M-L. 2010. *Skydda dina krukväxter*. Ordalaget Bokförlag AB.  
Pettersson, M-L. 2008. Växtskyddsmedel. *Fakta Trädgård-Fritid*, 6. SLU, Uppsala.  
Åkerberg, C. 1996. Bikarbonat mot mjöldagg. *Fakta Trädgård-Fritid*, 51. SLU, Uppsala.

**Text:** Maj-Lis Pettersson  
SLU, Inst. för ekologi  
Box 7044, 750 07 Uppsala  
Tfn. 018-67 10 00  
e-post: Maj-Lis.Pettersson@slu.se



Maj 2011 rev.

Faktablad om växtskydd ges ut inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladsen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar. Faktablad om jordbruk finns också som nedladdningsbar pdf.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tfn. 018-67 23 47

© Sveriges lantbruksuniversitet ISSN 0281-8566

**Ansvariga utgivare:** Trädgård: Maj-Lis Pettersson  
Jordbruk: Barbara Ekbom  
**Redaktörer:** Trädgård: Maj-Lis Pettersson  
Maj-Lis.Pettersson@slu.se  
Jordbruk: Anna Lehrman  
Anna.Lehrman@slu.se  
Björn Andersson  
Bjorn.Andersson@slu.se  
**Hemsida:** <http://www.slu.se/faktablad-vaxtskydd-tradgard>  
**Distribution:** SLU Publikationsservice  
Box 7075, 750 07 Uppsala  
018-67 11 00, publikation@slu.se